אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון דר. ל. בן

(פאָרטזעצונג)

און אַזוי ווי ער האָט איבערגעלאָזן איין צייטונג ביי זיך, האָט ער אַ קוק געטאָן אויף איר, און האָט צוגעלייגט:

— ניט אַזוי, מיין צייטונג? איך מיין אונזער צייטונג . . .

— פאַרוואָס רופסטו עס "אונזער צייטונג? — האָט עני מיט אַ שמייכל געפרעגט.

ער האָט געענטפערט:

— אַזוי פלעג איך זי אַמאָל רופן אין ראַניש: . . . איך בין געווען שרעקלאַך בייז אויף איר. ערשטנס, ווייל דער רעדאַקטאָר האָט ניט געוואָלט דרוקן מיינע אַרטיקלען, "האַרטע עבריי" — האָט ער גע'טענט'ט. צווייטנס, ווייל זי איז ניט געווען גענוג רעוואָלוציאָנערישׂ פאַר מיר . . .

זיי זיינען אַריין אין "קיבעצאַרניע". אַ טומל האָט זיך קענן זיי געטראָגן. און אַ געמיטשטער גערויך פון טאַבאַק־ רויך און גיפטיקע האָט אַ זעץ געטאָן זיי אַנטקעגן . . .

ראַבינס האָט אַ טראַכט געטאָן:

"העלאָ! דאָס, איז דאָס!!. . .

אַזוי ווי די שאָטנס פון זיי אַמאָליקן פילן און טראַכטן וואָלטן צו אים איצט געשריבן דורך דעם דאָזיקן טומל; ער איז געווען אַביסל אויפגערעגט . . .

ער איז צוגעגאַנגען מיט עניו צו אַ ליידיקן טישל און זיי האָבן זיך אויסגעגעבן אין דער קראָוואָטן און אין פראַנטיש אין די קראָוואָטן.

די ערשטע עטלאַכע מינוטן האָט ראַבינס ניט געוואָגט זיך אויצוקוקן, ווייל אים האָט זיך אויסגעוויזן, אַז ווי נאָר ער וועט די אויגן אויפהויבן, אַזוי וועט אַר גלייך לערזען די אַמאָליקע באַקאַנטע, מאַנערער און אויסגעהונגערטע פנים־ער פון די אידישע ליטעראַטן און ראַדיקאַלן, מיט די נערוועזע און פלאַמענדיקע אויגן, מיט די היטלען אויף די פאַטיליניצעס און די צעשויבערטע האָר איבער די שטערנס; — וועט דערזעען זיי אין זיי־ערע אַלטע, צעקנייטשטע קליידער מיט די ברודיקע קראַגן איבער די פאַרחרייטע שניפּסלאַך, און זיי וועלן אים אויף דער־זעען און וועלן אים גלייך דערקענען, און עפּעס האָט ער מיט אַמאָל דערפילט, אַז ער, דער רייכער, דער עלעגאַנט אויסגע־פּיצטער ראַבינס, איז דאָ ניט אין פּלאַץ, אָבער, וועגן ער האָט דערהערט פון אַ דער־ביישיקן טישל אַ געשריי: — "וועיטער, פרעגט דעם באַלעבאָס אויב ער האָט צו 'קעשן' אַ טשעק פון פּופּציק דאָלאַר און ניט מיר אַ קעסטעלע פילים מאַרים סי־גאַרעטס" — האָט דאָן ראַבינס די אויגן אויפגעהויבן, אַ קוק געטאָן אַרום זיך און אַ טראַכט געטאָן: "מיר זיינען, חפּצים, ניט אין דעם ריכטיקן פּלאַץ . . . "

די אַלע מענשן וואָס ער האָט אַרום זיך געזען, האָבן אויסגעקוקט זאַט אַזאַ, זיי זיינען געהאָן אָנגעטאָן ריין און ציכטיק, אַנערע זאַגאַר פראַנטיש. אין זיידענע העמדער, מיט בלישטשענדיקע שפּיליקעס אין די קראָוואַטן און אין פראַנטיש קאַ־לירטע, גלאַנציקע שיך. און אַנדערע, פון די אינגערע, האָבן מסיח אויסגעזען, מיט דעם אופן, ווי די לאַקענדלאַך זיינען ביי זיי פאַרקאַטט געווען, און בכלל, ווי זיי האָבן זיך געראַלטן, ווי קאַקעטישע מיידלאַך, צי נאָר ווי וואַיילע יונגען . . .

אמת, זיי האָבן אויף געליאַרמט, אויף גערעדט עטלאַכע מיטאַמאָל, אויף איבער־געשלאָגן איינער דעם אַנדערן, און אויף געוואָרפן מיט די הענט; אָבער זייערע פּנים'ער זיינען ניט באַלעבט געווען מיט דעם פייער פון אַ צעפלאַקערטער נשמה, אין זייערע אויגן האָט ניט געברענט יענער פלאַם פון דעם גלויביקן, וועלכער האָט פראָטעסטירט און געקעמפט קעגן די אומגערעכטיקייטן אין זיין סביבה און אין דער גאַנצער וועלט. — יענער פלאַם, וואָס ער, ראַבינס, האָט אַזוי גוט אַמאָל אַליין געהאַט, און וועלכן ער איז אַהער געקומען ווידער צו זעען . . . ניין, ניט מיט קיין הייליקן פייער האָבן די פּנים'ער און אויגן פון די ראַדיקע מענשן געהויכט נאָר מיט רואיקער זעלבסטצופרידנהייט, מיט טרישער זאַטקייט און מיט "איך פייף אויף דער גאַנצער וועלט . . . "

— מיר, זיינען ניט אין דעם ריכטיקן פּלאַץ — האָט ראַבינס זיך אַ קער געטאָן צו עני'ן.

— דו מיינסט אַזוי — האָט זי זיך אָנגערופן.

— ניט די מענשן — האָט ער געענטפערט — קיין איין באַקאַנטן פון אַמאָל זע איך דאָ ניט.

— אפשר זיינען זיי שוין מער ניטאָ?

פאַרגעס ניט, זיי־בעצאַ־ אַכצן יאָר . . .

דער "פּעטער" האָט עסן געבראַכט און פאַר זיי אויפ'ן טיש אויעגקעשטעלט. ראַבינס האָט אים געגענען אויספרעגן, און ער האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז טאַקע אין דעם ריכטיקן פּלאַץ, און אַז די מענער פון דעם פייער האָבן אים געגרעטן, אַז ער איז אַ דייטשער אין דאַדיקאַלן.

ער האָט זיינע אויגן ניט געגלויבט.

— די קאַנסט זיך גאָרניט פאַרשטעלן, עני, ווי איבערראַשט איך בין — האָט ער געזאָגט — אידישע ליטעראַטן און ראַדיקאַלן מיט אַזאַ אויסזעען אַז ניט אַנגעטאָן . . . אידישע ליטעראַטן און פּופּציק דאַלאַרדיקע טשעקס . . . אידישע ליטעראַטן, און די סיגאַרעטס וואָס האָט מען אַמאָל דאָ געהערט . . . "

איך רויכער . . . עפּעס גאָר אַ נייע וועלט! . . .

און דאָ איז זיין בליק געפאַלן אויף דער אידישער צייטונג, וואָס ער האָט פריער אויעגקעלייגט אויפ'ן טיש, און ער האָט צוגעלייגט:

— און די קאַפּיטאַליסטישע געבידע פון דער צייטונג . . . מערקווירדיק, ניט צו דערקענען! . . .

ער האָט גענומען עסן, און ער האָט איר בערגוואַלד געגעסן. ער איז שוין אָפּגעווייזן געווען פון אַזאַ סאָרט עסן, און, בפרט, פון אַזאַ סערווירן. עני האָט אויך אָן אָפּעטיט געגעסן, און זי האָט זיך מיט דערפרייט, ווען זי איז דאָס איר בערגעקומען . . .

דערנאָך האָט ראַבינס זיך געגומען צו־הערן צו דעם אַרומיקן שמועס, ער האָט געוואָלט האָבן אַ באַגריף וועגן וואָס דאָ ווערט היינט געשמועסט, און זיין געהער האָט אונטערגעכאַפּט אָפּגעריסענע פראַזען, דאָ פון אַ געענטערן טישל, און באַלד פון אַ ווייטערן . . .

— נעטהע איז היסטאָריע, פאַר אונז מאָדערניסטן, האָט ער קיין שום ווערט ניט . . .

— האָט איר געלעזן משה'ס געריכט?

— אַ טאַלאַנט!

— בחמנות! . . .

— איך וועל זיך אַמאָל נעמען צו די "אַלטע" — האָט ראַבינס דערהערט הינ־טער זיך אַ רואיקן קול פון אַ מאַן, וואָס האָט געקלונגען מיט דער זיכערקייט פון אַן אַנערקענטן אַוטאָריטעט:

— קיין טאַלאַנט האָבן זיי קיינמאָל ניט נעהאַט; איצט אָבער שרייבן זיי . . . אַ רחמנות פּשוט אויף די לעזער! . . . ואַלן זיי רוען אין זייערע קברים! . . .

— יאָ, יאָ, שוין לאַנג צייט געווען.

— האָט ראַבינס דאָן דערהערט אַ קוויי־טשענדיקן קול פון אַ פרוי — ווי מען אַרוועדערטייזט זיי נאָך. מיינע זאַכן ווערן ניט אַזוי אַרוועדערטייזט. עס איז פּשוט אַ שאַנדע און אַ ווייטאָג. איר הערט? איך וועל אויפהערן צו שרייבן.

ראַבינס האָט זיך דערמאָנט די שמועסן פון די אַמאָליקע ליטעראַטן און ראַדיקאַ־לען, און ער האָט אַ טראַכט געטאָן:

— עך, ניט דאָס. ניט אַזאַלכע לידער מען אַמאָל דאָ געהערט . . . "

(פאָרטזעצונג קומט)

קומען ניט אין ערגעץ

. . . און קומען אַהין שנעל!

פלינקייט — די טעמפּאָ פון דער צייט. 9 פרוי! — דער וויסל — דער אַנפאַנגס סיגנאַל פאַר מיליאָנען. געוועדבל דורך'ן טאָג, מיט־ליאָנען פאַרלאָזן זיך אויף געטראַנען וואָס אַנטאַלטן טאַנען און קאַפּען בייגאַסט. שרעקלאַכע שלאַפלאָזיקייט. זיי זאָלן קאַנען אַנגיי. אָבדעם בייגאַסט — שרעקלאַכע שלאַפלאָזיקייט.

ווען נערוון קלאַפּן ריטמיש מיט דער וואַכזאַמקייט

ס'איז דערפאַר ווייל די זיינען איבערסטימ־לירט מיט דראַנס אַנטהאַלטענע געטראַנקען פון טאַנין און קאַפעין; נערוון רוען זיך קיינמאָל ניט אָפּ. פּרובירט פּאַסטום.

איך דערגרייכט ניט אין ערגעץ

דורך אַ צייטווייליקער דערמיטיקונג דורך טאַנין און קאַפעין. טרינקט פּאַסטום.

פּאַסטום ברייגנט אייך ערגעץ

דורך פאַרענדערן מאַלצייט געטראַנקען. וואָס אַנטהאַלטן דראַנס. באַפרייט אייך זעלבסט פון די ליידן פון שלאַפלאָזיקייט. הערט אויף נוצן טאַנין און קאַפעין. הויבט אָן נוצן פּאַסטום.

איילט זיך אויפן וועג צו געזונט

דער געשמאַקער הייסער מאַלצייט געטראַנק באַ־פרייט אייך פון שטייפע נערוון, קאַפּשמערצן, שלאַפלאָזיקייט פאַראורזאַכט פון דראַג סטימי־לאַנטן.

קיינע דראַגס

ניט אַ שפּור פון קינסטלאַכן סטימולאַנט אין פּאַסטום.

קאַסט בלויז אַ האַלבן סענט אַ קאַפּע

עקאָנאָמיש — 90 קאַפּס צו אַ 50 סענטיקער טין. מאַכענטאַל געמאַכט אין דער קאַפּע. ס'איז דאָ פּאַסטום סיריעל, אויך, געמאַכט דורך אויפ־זיך אַדער פערקאַליטיטנג 20 מינוט.

קויפט פּאַסטום

אין אַלע גראָסערים, דעסטאָראַנען, אין אייער קלוב אַדער אויף דער באַר. פּרובירט עס פאַר 30 טעג.

צאָלט גאָרנישט

פאַר אייער ערשטער וואָך פּאַסטום — מיר וועלן עס אייך געבן פרי. שרייבט, זאָגט וואָס איר ווילט אינסטאַנט פּאַסטום אַדער פּאַסטום סי־ריעל צו

GENERAL FOODS, LIMITED, STERLING TOWER, TORONTO, 2, ONTARIO

אַ וואָרט צו די מוטערס

איר ווייסט אויף וויפיל קינדער האָבן ניט ליב דעם טעם פון מילך. איר ווייסט ווי זיי גלייכן צו האָבן דעם זעלבן טרונק וואָס די "דערוואַקסענע". איר ווייסט, אויך, ווי גוט עס איז פאַר זיי צו האָבן אַ ה י י ס ן טרונק! מאַכט אינסטאַנט פּאַסטום פאַר זיי, נו־צענדיק הייסע מילך (ניט געזאָדענע) אַנשטאַט געזאָדענע וואַסער! זיי וועלן מאַכענטאַל ליב באַקומען דעם טעם! און זיי וועלן באַקו־מען די צוגעגעבענע נאַרהאַפטקייט פון מילך אין אַ ה י י ס ן טרונק וואָס איז קאַלטן און אַזוי לייכט צו מאַכן.

Postum

די צענטראַל אידישע שול אָרגאַניזאַציע אין פּוילן

(צום באַזוך פון ח' נתן בוקסבוים, דעלעגאַט פון "ציש" אין ווינניפּעג).

פון פ. זאַלף

אַ שרעקלאַכער ווייַ געשריי דערטראָגן זיך צו אונז פון פּוילן; דאָס אידישע לעבן דאָרט גייט מיט אַ גרונט. אַ פולשטענ־דיקע צעטרייסלונג פון דעם אַזוי אויך ביז איצט וואַכלדיקן קאָנאָמישן לעבן. די וואַרשלען פון אידישער חיונה ווערן פון טאָג־צו־טאָג אויסגעריסן, און מיט יעדן טאָג קומען צו נייע זעלבסטמאָרדן, מיט יעדן טאָג פאַרגרעסערט זיך דער חורבן, עס קומען צו נייע אַביזינס, נייע יורדים. די לאַגע איז קאַטאַסטראָפאַל. האַפנונגס־לאָז.

דאָך אין דעם גרויסן קאָנאָמישן חורבן אין פּוילן איז נאָך פאַראַן אַ ליכטיק ווינקל אַ נייסטיק ווינקל, וואָס ווייַ זיך ניט רע־כענען מיט דעם איצטיקן אַלגעמיינעם חורבן. דאָס איז אַ מין שטילע הייליקע יבכה, וואָס האָט פון אַנפאַנג אָן זיך ניט געוואָלט רעכענען מיט דעם אַרומיקן שטו־רעם און איז געקומען צום לעבן אין דעם חורבן, און אפשר דורך דעם חורבן.

דאָס איז די צענטראַל אידישע שול אָר־גאַניזאַציע אין פּוילן, וואָס עס לערנען זיך אין אירע שולן טויזנטער אידישע קינדער. קינדער פון די ברייטע אידישע אַרבעטער מאַסן.

די אידישע שול איז אַנטשטאַנען אויף דער אידישער גאַס אין דאָרף ווירקלאַך גע־קומען צום לעבן דווקא אין יענע מורא־דיקע טעג, אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה. וואָס אַרום אים האָט געבו־רן שעוועט דער מלאך המות; טויט און פאַר־ניכטונג פון אַלע זייטן; הונגער, שריפות, עפידעמיעס, שפּיאַנאַזש בלבולים און מלחמה שרעק. און פון ווייטן האָט זיך אָפּגעהילכט די טייוולאַנישע שפּראַך פון האַרמאַטן. הונדערטער טויזנטער משפחות האָבן זיך געוואָלגערט אויף די וועגן, אַן אַ היים און אַן אַ דאַך; היימלאָזע פאַר־שיקטע, קינדער פאַרלאָרענע, קינדער פאַר־לאָזענע, יתומים, וועמעס טאַטעס זיינען שוין געווען געפאַלן אויפ'ן מזבח פון מלחמה. אָט דאָס איז געווען דער ערשטער קינדער מאַטעריאַל פאַר דער אידישער וועלטלאַכער שול.

די אידישע שול האָט צונויפגעזאַמלט אָט די קינדער פון די וועגן; די קינדער זיי אָפּגעראַטעוועט פון אַ פולשטענדיקן רייסטיקן טויט, ניט צו פאַרבלייבן קיין נאַסן־קינדער. די ערשטע קינדער־היימען די וואַרשע, די ערשטע שולן, דאָס זיינען געווען פאַר די טויזנטער עלנדע פאַרלאָזע־נע קינדער — אַ היים, דאַרפן האָבן זיי באַקומען זייער אידישע וועלטלאַכע דער־ציאונג און אויך טיילווייז זייער דערענ־רונג, לויט יענע אומשטענדן.

דאָס וואָס איז געווען ביז יענער צייט ביי טויזנטער אידישע ראַדיקאַלע אינטע־ליגענטן בלויז אַ גוטער וואונש, אַ שיינער חלום — אַ אידישע מאַדערנע שול, איז געקומען די מלחמה און האָט דעם שיינעם וואונש פאַרווירקלאַכט, דעם שווערן לאַנג־זאַמען פּראָצעס פאַרשנעלערט.

דאָס איז אויך געווען דער גרויסער אי־דישער שרייבער און דיכטער, ל. פּרץ, ער, מיט זיינע פריינט אין מיט די אידי־שע אַרבעטער פירער, וואָס האָבן זיך מקריב געווען פאַר דעם אויפבוי פון דער אידישער וועלטלאַכער שול. ווער ווייס דאָס דען ניט, אַז דער גרויסער דיכטער י. ל. פּרץ אויף זיין וועג צו זיין אַרבעט אין דער וואַרשעווער גמינע, פלעגט שטונדן לאַנג פאַרברייגגען מיט די אידישע היימ־לאָזע קינדערלאַך אין די שולן. ווער ווייס דען ניט, אַז דער פּרץ האָט אַן נשמה פון אויעקגעגעבן פון זיך פאַר אָט די אומ־גלייקלאַכע קינדער. זיינע שענסטע, בעסטע קינדער לידער האָט ער פאַר זיי געשריבן. דורך זיי איז דער דיכטער באַפליגלט גע־וואָרן, דורך זיי זיך באַגייסטערט און גע־שריבן פאַר זיי זיינע לידער ביז זיין לעצטן אָטעם־צוג.

די אידישע שול איז געבוירן געוואָרן דורך שווערע חבלי לידה, אין יענער שטו־רעמדיקער צייט און לעבט נאָך עד היום דורך אָט די שווערע חבלי לידה, דאַנקלט זיך פאַר'ן לעבן מיט אַלע כחות, לעבט אַרויך פאַרשיידענע שטורעמס, גלגולים, גזרות און פאַרפאָלגונגען אין אַלע צייטן און פון אַלע זייטן, וואָס וויל זעען איר אונטערגאַנג. אַזוי איז שוין דער גורל פון דער אידישער שול, אַזוי ווערט געשריבן די געשיכטע פון דער אידישער וועלטלאַ־כער שול.

אָבער ביז איצט האָט די אידישע שול אין פּוילן געראָטן אַ שטאַרקע באַשיצונגס קראַפט, אַ מעכטיקע וואַנט, וואָס האָט ניט צוגעלאָזן צו איר די ניפּטיקע פייל־פון'ם שונא. — דאָס איז געווען דער אַר־גאַניזירטער אידישער אַרבעטער, וועלכער האָט זיך בפועל ממש מוסר נפש געווען פאַר זיין שול, פאַר זיין קינדערשן דערציי־אונגס אַנשטאַלט, אַוועקגעבנדיק פון זיך כמעט דאָס לעצטע.

אַ דאַנק אָט די שווערע קרבנות איז די שול אין פּוילן אויסגעוואַקסן צו אַ פעסטן קולטור בנין, אַנהויבנדיק פון קינדערהייד־מען מיט נאַרמאַלע נאַנצע שולן, אַוונט־קורסן, טעכנישע קורסן, ביז מיטל שולן און לערער־סעמינאַרן. די אידישע שול איז געוואָרן אַ פאַקט אויף דער אידישער נאַס, אויף צו לחכעים אַלע פרעמדע אין אייר־גענע שונאים.

אָט ערשט ניט לאַנג איז פאָרגעקומען די לאַנד־אויסשטעלונג פון די אידישע וועלטלאַכע שולן אין וואַרשע. צו דער אויסשטעלונג זיינען געקומען די חשוב־סטע פּראָמינענטע אידישע קולטור טוער, די שע־נאַ וואָס פּוילן פאַרמאַגט, ווי שרייבס־שטעלער, פּעדאַגאָגן, אידישע ווי אויף קרים־טלאַכע, זיי זיינען אַוועק באַגייס־דער פון דער צייט, וואָס אַרימע אידישע אַרבעטער גראָשנס האָבן געקענט שאַפן. (זע אין "טאָג" יאַנוואַר, אַהרן צייטלינס קאָרעספּאָנדענץ, אויף דעם קינדער־זשור־נאַל נ. ב. פון ש. באַסטאָמסקי און אַנדע־רע), דאָס איז געווען אַזוי צו זאָגן ביז איצט.

אָבער איצט איז די לאַגע אַ קריטישע,

— מיט דעם אַלגעמיינעם אידישן עקאָ־נאָמישן חורבן אין לאַנד און מיט דער גרויסער שרעקלאַכער אַרבעסלאָזיקייט וואָס הערשט אין פּוילן אַמטייסנס, און דערצו די שטענדיקע ווילדע שיקאַנעס פון דער פּילסודסקי רעגירונג, ביי וועמען די אַיר. וועלטלאַכע סאָציאַליסטישע שול אַזוי אַ דאַרן אין אויג, ווייל זי זעט אין דער אַי־דישער שול אַ סם פאַר דער אַסימילאַציע און פאַלאַניזירונגס סיסטעם וואָס די פּוי־לישע רעגירונג שול, ווייל צוגרייטן צע־שניידנדיק מיט אַיין שניט אַיין מין מענש; פּאַליאַק איבער אַלץ, פּאַטריאָט און מיליטעריסט איבער אַלעמען. דער־פאַר איז ניט קיין חידוש וואָס די פּוי־לישע רעגירונג זוכט דעם אונטערגאַנג פון דער שול, ווייל די אידישע שול בכלל און אין פּוילן בפרט, גרייט צו אַ דור קעמ־פער, אַ דור סאָציאַליסטן, אַ דור וואָס וועט קעמפן פאַר אַ בעסערער און שענע־רער וועלט, אַ דור וועלכער וועט פאַראַכטן דעם פאַלשן ליגנערישן פּאַטריאָטישן מי־ליטערישן שטאָלץ, נאָר פאַרקערט, עס וואָקסט אַ שטאָלצער מוטיקער באַוואוסט־זיניקער דור, וועלכער וועט אַנפילן מיט יונגע כחות די סאָציאַליסטישע רייען, וואָס זיי וועלן נאָר זיין.

דערפאַר לעבט איצט דורך די אידישע שולן אין פּוילן אַ שרעקלאַכן עקאָנאָמישן קריזיס. איך שטרייך אונטער דאָס וואָרט עקאָנאָמישן, אָבער ווייס ניט קיין נייס־טיקן, ווייל די די לערער און שול־טוער שטייען פעסט אויף זייערע פּאָזיציעס ראַנגלען זיך מיט אַלע כחות איינצוהאַלטן דאָס וואָס אין דערגרייכט געוואָרן דורך אַזוי פיל שווערע יאָרן מיט מי און מסירת נפש.

די צענטראַל־אידישע שול אָרגאַניזאַציע האָט געמוטיקט אויסשטרעקן צו אונז אַ חבר'שע האַנט נאָך הילף. מיר, די מער גליקלאַכערע, די מער זאַטערע זאָלן זיי העלפן, ווי מיר האָבן זיי געהאָלפן מיט פיל ווינציק ביז איצט.

זי, די ציש"א, האָט געשיקט צו אונז אַ דעלעגאַציע פון צוויי איבערגעגעבענע טו־ער און בויער פון דער ציש"א, וועלכע האָבן אויעגעגעבן דאָס בעסטע און שענ־סטע פון זייער לעבן פאַר דער שול, פאַר דעם אַרבעטער קינד. דאָס זיינען יעקב פאָט און נתן בוקסבוים.

אַ סך אָרגאַניזאַציעס, יחידים, שריי־בער, דיכטער און סתם קולטור טוער אין אַמעריקע, האָבן זיך אָנגעשלאָסן אין דער אַרבעט פאַר דער ציש"א. אַזעלכע אָרגאַ־ניזאַציעס און יחידים וועמען עס זיינען טייער די אידישע שולן, לעבן מיט די שולן און ווילן זען די אידישע שול אַ גאַנצע, אַ שטאַרקע, אַ געזיכערטע, רופן דערפאַר אַלעמען מיטצוארבעטן אין דער גרויסן זאַך.

איצט איז געקומען די רייע פאַר ווייַ־פּען, די ערשטע שטאָט אין קאַנאַדע, די ערשטע אויפ'ן קאָנטינענט מיט אירע שולן, אַז זי זאָל זאָגן איר וואָרט. זי זאָל אויך אויפנעמען די חבר'ישע אויסגע־שטרעקטע האַנט, וואָס וועגרעט זיך נאָך חברש'ע, ברידערלאַכע הילף.

מיר ווילן איצט ניט זעען פאַר זיך קיין פאַראייניקט אונז, ווי עס שול אָרגאַניזאַציע, וואָס דאָרף און מוז ווערן אייגע אויפ'ן נאָנצן אידישן פאַרגס, וואָס אידיש לעבן לעבט.

דער דערפאָלג פון דער ציש"א, וואָס עס לערנען טויזנטער אירמע קינדער פון די ברייטע אידישע פאָלקס־מאַסן דאָרף אויך זיין אונזער דערפאָלג. דער גייסט, דער גלויבן אין דער עקזיסטענץ פון דער אידישער שול פאַראייניקט אונז, ווי עס שול אָרגאַניזאַציע, וואָס דאָרף און מוז ווערן אייגע אויפ'ן נאָנצן אידישן פאַרגס, וואָס אידיש לעבן לעבט.

דער דערפאָלג פון דער ציש"א, וואָס עס לערנען טויזנטער אירמע קינדער פון די ברייטע אידישע פאָלקס־מאַסן דאָרף אויך זיין אונזער דערפאָלג. דער גייסט, דער גלויבן אין דער עקזיסטענץ פון דער אידישער שול פאַראייניקט אונז, ווי עס שול אָרגאַניזאַציע, וואָס דאָרף און מוז ווערן אייגע אויפ'ן נאָנצן אידישן פאַרגס, וואָס אידיש לעבן לעבט.

לאַמיר האָפן, אַז דאָס אידישע ווייַנפּענ־מיט איר שיינעם נאָמען אין דער אידי־שער שול'וועלט, וועט אויך איצט ניט פאַרגעסן איר חוב צו אירע שוועסטער־שולן אין פּוילן, וואָס וואַרטן אויף אונ־זער חבר'שער הילף.

Melchers
Gold Cross
Canadian Gin

די סאַמע געשמאַקסטע פון ליקערס

מאַנופעקטשורט אין קאַנאַדע אונטערן קאָנט־ראָל פון פעדעראַלער רעגירונג, דיסטיליזירט פיר מאָל און געעלטערט אין באַנד פאַר יאָרן.

צוויי סייזעס:

40 אונסעס
26 אונסעס

Distillery: Berthierville, Que.
Head Office: Montreal
Distillers since 1898

MELCHERS Distilleries Limited

דאָקטוירים — Doctors' Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

דר. ס. דזש. בערמאַק, 834 מיין סטריט — 53 578 51 250
אפּיס שטונדן פון 2—4 און 7—8
DR. J. C. BERMACK

דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו — 54 107 54 107
אפּיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30
DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER

דר. נאָרמאַן בוק, 414 באַיד בלדג. — 86 115 55 076
אפּיס שטונדן 2—6 און ביי אַפּאַינטמענט. רעז סוויט 3 עבער אפּטק. מאָנטעגו און אייזקינס
DR. NORMAN BOOK

דר. אַ. גוטמאַן, 5—304 עוועניו בראַק — 26 947 53 422
265 פּאָרטעריש עוועניו
אפּיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאַינטמענטס
DR. A. GUTTMAN

דר. ס. דזשאַוויש, 404 באַיד בלדג. — 22 717 54 429
שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אַפּאַינטמענטס
DR. SIMON JAUVOISH

דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאַנאַן) — 23 272—59 473
אפּיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אַפּאַינטמענטס
DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)

דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט., קאָר. אַלעקסאַנדער עוו. — 26 600 51 162
אפּיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9
DR. H. HERSHFIELD

דר. כ. אַ. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און סאַלטער — 52 744 51 772
(איבער דער באַנק)
אפּיס שטונדן פון 3—5 און 7—8
DR. B. A. VICTOR

דר. ה. יאַפע, ב.אַ. ב.ס.סי. ל.מ.סי.סי — 52 571
(דר. דשו. פּ. דזשאַרדזש און דר. ה. יאַפע)
אפּיס: 739 סעלקירק עוועניו. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8
DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE

דר. אַ. מאָיס, סט. דזשאַנס בלאָק, פּריטשאַרד און מיין — 53 720 52 278
אפּיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9
DR. A. MOYSE

דר. י. פּערלמאַן, 291 באַראָאָס עוועניו, קאָר. טשאַרלס — 53 181 53 181
אפּיס שטונדן פון 3—5 און 7—8
DR. I. PEARLMAN

דר. י. בן דוד פעלדמאַן, 613 באַיד בלדג., שטונדן 3—6 — 23 593 55 771
רעז. 396 סעלקירק עוועניו.
DR. J. BEN-DAVID FELDMAN

דר. ס. קאָבּרינסקי, סוויט 2 קראָפּ בלאָק — 54 866 51 968
(מיין און דאַפערין עוועניו.)
אפּיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8
DR. S. KOBRINSKY

דר. מעקס ריידי (עקס רעי) — 24 480 49 763
283 פּאָרטעריש, קאָר. סטיס (100 טאַראָנטאָ דרייוו. טראַסט בלדג.), לעבן איטאָנס
שטונדן: פון 2—6 אַוונט און ביי אַפּאַינטמענטס.
DR. MAX RADY

דר. סעם ראַדין, ראַיאַל בענק בילדינג — 53 915 52 614
(מיין אַן סעלקירק)
אפּיס שטונדן פון 3—4 און 6—8
DR. SAM RODIN

דר. אַ. ל. שובין, אפּיס שטונדן 11—12 און 2—6 — 88 916 59 473
אפּיס: בענק אָף קאָמערס בלדג., מיין און אַלעקסאַנדער
רעזידענס: 414 סעלגאַ עוועניו.
DR. A. L. SHUBIN

דר. י. ה. בעקמאַן, 800 באַיד בילדינג — 28 281 51 848
DR. J. H. BECKMAN

דר. ד. מ. דזשענאָף, 2-830 סאַמערסעט בלאָק — 24 465 51 359
DR. D. M. GENOFF

דענטיסטען — Dentists Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	**דר. י. בן עזרא**, ב.אַ. 962½ מיין סט. קאָר. סעלקירק — DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		**דר. מ. אַ. ברעגמאַן**, סוויט 1 סט. דזשאַנס בלאָק., 984 מיין סט. — DR. M. A. BREGMAN
86 115		**דר. ס. אַ. גרינבערג**, 414 באַיד בילדינג. — DR. S. E. GREENBERG.
56 056		**דר. ס. טשורטשיל**, סוויט 1, טריק בלאָק 972 מיין סטריט. — DR. S. H. CHURCHILL

היימאַן און העסטרין
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און נ. וו.
216 — מעקאַינטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאַנס עוועניו, טעל. 53 133

שינבין, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg, 457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
Barristers, Solicitors, Etc.
אפּיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאָן: 24 591 און 24 666

אַ. ע. קאַנטאָר
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
אפּיס 111 באַן אַקאַרד בלאָק. 645 מיין סט.
טעלעפאָן 223 89
רעזידענס:
103 בענערמאַן עוועניו, טעל. 51 353

סטיט און ניטיקמאַן
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און נאָטאַריס
STITT & NITIKMAN
213 Confederation Life Bldg.
457 MAIN STREET
אַנטקעגן סיטי האַל
טעלעפאָן 24 586

ח. שולמאַן
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
אפּיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאָו אפּיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאַנגאַן און אַלעקסאַנדער
טעלעפאָן 462 88